Ч. 29 (10.997). Львів, вівторок 8. лютого 1927. Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Одна з болячок.

Львів, 6. лютого 1927.

В останніх днях зароїлося в польській пресі від статей на тему громадської самоуправи в Польщі. Актуальною стала ця справа не тільки у варшавській, але й у львівській польській пресі. На те зложилися всякі причини. Безпосередньою треба вважати ініціятиву теперішнього уряду, що напирає на адміністративну комісію варшав. сойму приспішити працю над законопроєктами про самоврядування. Уряд, як видно з преси, склонний провести навіть у приспішеному порядку пятиприкметникове право голосування до самоуправних установ на території цілої Польщі. Очевидно, що проти того виступає з цілою силою пари вся соймова правиця та вся реакційна польська преса. З окремаж борониться та мобілізує свої сили проти нових виборів до самоврядування відома зі своєї „толеранції" в національних справах „кресова" хієнопястівська кліка. Львівське „Слово Польске" пише в останньому числі (з 6. II.), щиро: „Проєкти, про які надійшли вчора відомости, загрожують без сумніву польським інтересам на „кресах", а особливо у Сх. Галичині". В тій справі почав тойже вшехпольський орган аж окрему анкету, в якій візьмуть участь усі теоретики зоольогічного націоналізму. Перший висказався в тій матерії проф. Паздро. Всі „кресові" вшехполяки бояться передовсім рівного, загального, безпосереднього, тайного і навіть пропорціонального голосування. І проти нього безпощадно виступають.

Нам невідомий покищо текст усталених дорогою порозуміння міжпятьома польськими партіями законопроєкт про самоврядування в адміністративній комісії. Та відомо нам, що заступлені в комісії праві польські партії поборюють завзято лянсоване урядом і польською лівицею пятиприкметникове виборче право якраз з уваги на Сх. Галичину. Виразно це підкреслили на сойм. адмін. комісії посли Козловський і Холєкса. Ми пригадуємо собі перші часи помаєвого варшавського перевороту, коли та сама соймова комісія теж під впливом уряду взялася була до праці над законопроєктами, що лежали в ній цілих 3 роки. За півроку вона початих праць не покінчила й уряд на неї в тому напрямі не налягав. А не налягав тому, що правиця нових виборів до самоврядування не бажала. Можна надіятися, що й тепер галаси та крики реакційного польського табору знов зможуть спаралiжувати всяку ініціятиву уряду в цій справі.

Одначе все те є лише одною стороною медалі. Є ще й друга її сторінка. Навіть нинішній уряд, заглянувши в очі дійсности, прийшов до пересвідчення, що такої гнилі, такого безладдя, такої безвідповідальности, які вкоренилися в ділянці самоврядування на території цілої Польщі, далі толерувати не можна. Очевидно, що уряд найменше уваги звертає на східні „креси", йому передовсім залежить на корінно-польській території, де всеж відносини на полі самоврядування ще на 50 відс. краші, чим напр. у Сх. Галичині. Про ці останні писали ми нераз, не зашкодило би написати ще раз. Та знаючи з практики, що прокураторський олівець не пощадить ні слова з того, що напишемо, позволимо собі навести характеристику відносин на полі самоврядування взагалі пера п. А. Узємбла, яку він помістив на чільному місці у варшавському органі „пілсудчиків" „Глосі Правди" (з 3.II.):

„З малими виїмками — пише п. А. Узємбло — наше самоврядування це безодня нечуваної гнилі, осідок надужить, непотизму, корупції. Це здекомплетовані кадовби, з яких уступило все, що було направду живе або цінне (Радом, Кельці й інші міста), це перманентно веґетуючі цілковито спорохнавілі органи не волі, але безладдя (Варшава), це перестарілі рештки ганебних часів неволі, або номінати заборчих урядів. Не може бути нормально працюючого сойму в суспільности, яка не пройшла громадсько-самоуправної школи демократизму. Не може бути демократії в державі, де навіть за життя власної громади громадянин не відповідальний".

Наведена характеристика не відноситься, очевидно до того, що панує на тій ділянці в нас. А щоби це змалювати відповідними красками, на те не стає слів, не стає спроможности. Вистане вказати, що на чотири тисячі сільських громад у Сх. Галичині аж у 80 відсотках з них нема ніяких слідів громадської самоуправи. Всі ради розвязані, а на їх місце правлять наказні війти та руйнують до краю і без того зруйноване великою війною громадське добро.

Найкращим доказом того, які великі аномалії завелися на полі громадської самоуправи у Сх. Галичині є її столиця Львів з „клясичною", господаркою дотеперішніх „батьків міста". Страшне обурення з приводу тої господарки запанувало навіть серед великої частини польських мешканців Львова. Ось 30. січня відбулося велике віче в тій справі, на якому принято між іншим таку постанову загального значіння:

„Зібрані домагаються від уряду, щоби ввів у життя якнайскорше нові закони про самоврядування, а зокрема пятиприкметникове право голосування і негайно розписав вибори. Зібрані якнайкатегоричніше протестують проти заступства громадських рад комісарами і лише в розписанні виборів на основі пятиприкметникового права голосування бачать шлях до усунення теперішніх ганебних відносин."

Очевидно, що львівські санатори дуже спізнилися зі своїми резолюціями. До того вони далі твердять, що в Сх. Галичині не можна було припинити безладдя і анархії на тому полі тільки „з причини недостачі нових і демократичних законів про самоврядування". Та всеж прийшов час, що й їх припекло, бо й вони відчули на власній шкірі, що дотеперішній стан безправства і надужить веде до руїни не тільки поодинокі громади, але й цілу державу.

Та навряд, чи теперішній уряд „санації" переведе якінебудь зміни на тому полі, коли всесильна реакція почала проти цього таку завзяту кампанію. Анальогічна кампанія тієї реакції спричинила в червні та липні м. р. те, що адміністративна комісія почату над законопроєктами працю перервала. Але й тепер видно наслідки тієї кампанії в соймі і поза ним, коли вчорашні ґазети принесли вістку про те, що уряд махнув рукою на законодатне поладнання тієї справи і задумує розписати нові вибори до всіх самоуправних установ на основі дотеперішніх виборчих ординацій, що обовязували в поодиноких дільницях. Одначе і проти цього протестує польська реакційна правиця та не хоче взагалі допустити до ніякого поладнання цієї справи саме з уваги на Сх. Галичину, в якій вибори відбувалися далеко перед великою війною. Словом відносини на полі громадської самоуправи є нині в Польщі одною з тих болячок, які поволі, але послідовно та систематично задавлюють відроджену республику. Всесильна нині своїми впливами, особливо „на кресах", польська реакція не може ніяк допустити до того, щоби українці та білорусини дійшли до якого-небудь голосу в своїх же громадських справах. А з уваги на таке становище правиці всі нинішні „акушери" від самоуправних законопроєктів над тим лише думають, яким би то чином спрепарувати ті закони так, щоби т. зв. національні меншости „на кресах" позбавити всякого впливу і голосу в громадських установах, а то й взагалі не допустити їх навіть до участи у виборах. Ясно, що такі маневри до нічого доброго не доведуть. А наше громадянство мусить в тій важній справі сказати своє слово.

Естетика і політика.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 30. січня 1927.

I.

Хоча й нема між Францією й Німеччиною поважних суперечностей територіяльних ні господарських, і хоча в обох краях уже є сильні струї до оконечного замирення розятрених війною пристрастей і до співробітництва на господарськім і політичнім полі, — то було би нині ще передчасним казати, що співробітництву такому вже стелиться шлях свобідний і вимощений, та що як не нині, то завтра французи кинуться в обійми німців.

Польща може бути поставлена на своє місце тай наша, підяремної Галичини, Волині, Холмщини й Полісся година може розпочати бити щойно тоді, коли французько-німецьке співробітництво розвинеться як не в союз, то бодай в „сердечне" порозуміння, та зробить польський союз за плечима Німеччини зайвим для Франції; тоді може прийти черга на угоду німецько французького бльоку з Харковом і Москвою, угоду на ріжних точках, серед яких одною з перших мусить бути оконечне розвязання польського питання на українських, білоруських, литовських і, розуміється, німецьких етнографічних областях. Це наша політична аксіома. Але саме тому, що розуміємо вагу французько німецького зближення і що пильно й журливо слідимо за його ходом, його поступами і перепонами його, то не можемо ні закривати очей на його трудности, ні дурманити себе самих що-до степеня інтимности його, ні блахманити зір нашого громадянства пустими пророченнями про безпосередну близькість здійснення його і наслідків його для східної Европи, то що. Національна політика річ занадто поважна, занадто богато щоденних життєвих інтересів міліонів людности від неї залежить, аби ми могли позволити собі на самодурство, легкодушність чи безумність у міркуванні над підставами і визначними лініями нашої політики. Занадто важкі інтереси нашогож покоління є тут у грі, тай — „людська кровця — не водиця", і наражувати її не годиться з легкої руки, з невіжости, з самообману.

II.

Серед перешкод, що гальмують заходи над французько-німецьким замиренням, перше місце займає факт, що пересічний француз німця не тільки мало знає і незлюблює, а й має до нього, як одиничного і як масового явища, естетичну відразу. Естетичні почування — незвична в політичних міркуваннях категорія, коли ми всетаки посміли на неї покликатися, а навіть її так сформулувати, то зробили ми це після довгої обсервації, богатьох лєктур і розмов з французами ріжних верстов.

Пересічний француз — ми сказали би навіть: кожний француз, зокрема інтелігентна французька верства — не любить німця, має перед ним певний жах, як перед людиною примітивною в своїх інстинктах і рафінованою в своїй підступности, тай має до нього погорду, як до єства безтактовного, раз грубого, раз униженого, тай навіщеного негарним, а то й відразливим фізичним виглядом; одягненого смішно; неприємного своїми манерами.

Чотогранна голова (*tête carrée*), до коріня зістрижений лоб; зелений, наче в лісничого або побережника, капелюшок, заячим хвостиком і воробчиним крильцем прикрашений; вигляд обличчя *á la Stresemann*; малі, хитрі оченята, приплощений носик, лакомі губи, облесна або жорстока усмішка; пивищем налите черево; яскравих барв заворотник (краватка) й ніжних кольорів одежа — ось як уявляє собі німця пересічний француз. До того: невмілість пити, не сербаючи, ні їсти, не цьмакаючи і не встромлюючи ножа в уста. Тай невмілість говорити півголосом у публичних льокалях.

Не краще француз малює собі й німецьку жінку. Вона — або сантиментальна, русява „Гретхен", або несмачно одягнена в зелену спідницю, синю блюзку, рожевий капелюх, „льоденову" загортку, бавовняні поньчохи й американські черевики — німецька *Hausfrau*.

Такими малюють німців не тільки всі французькі карикатуристи; навіть в ілюстраціях книг, без карикатуристичної жилки, французи тільки такими вміють німців і німок зображати. Портрет справді мало привабливий.

Пересада і несправедливість — кажете? Безперечно. Бо є — тай скільки! — німці й інакшого типу фізичного, костюмового й манерового, німці, яких не можна відрізнити від відповідаючого їм клясово француза, англійця, росіянина. Ну, але таких німців не помітить око поверхового глядача; вони не звертають на себе уваги. Натомість ті „смішні" німці звертають на себе увагу кождого стрічного своїм специфічно „німецьким" виглядом і поведенням. Тягаєтьсяж їх чимало по всіх вулицях Парижа й інших фран-

цуських міст (німці — завзяті мандрівники); француз проходить мимо, здвигаючи раменами і здрігаючись внутрішньою відразою або насміхом і переносить свої спостереження з тієї „помітної" категорії німців на весь німецький нарід, а свої чуттєво-естетичні відрухи супроти них — на всю німецьку націю.

Французи — нація стара і нація латинська. Стара, себто вдержана в своїх руках і з обрядовістю буденного життя, вщіпленого в кров і кости. Латинська — себто вихована в культі і свідомости форми. Німець для неї і безцеремонний, і безформенний, і голосний, і зле вихований; одним словом — варвар, навіть, як на европейський нарід, варвар *par excellence*.

Дрібниця і дурниця — подумаєте? Отже ні! З таких „дрібниць" виростають настрої, прихильність чи відраза цілих народів до цілих народів: таємний процес творення масових психольогій. І приходить хвиля, коли „дрібниці" такі висловлюються в політичних актах і течіях, іноді навіть поперек здоровому розумові й очевидним, наглядним інтересам нації.

Що є ще стільки противників Бріянової політики замирення, велика часть причини цього лежить у цій естетичній відразі французів до німців.

При нагоді — кивок нашим землякам. Ми бачили, бувало в Парижі наших землячків з цього і того боку кордону, як вони „пяничали" гамірно по ресторанах, „вівкали", плакали, співали й „дирігували" орхестрою, якій приказали грати пісень „*ukrainiennes*", звертали на себе увагу місцевої публики тай ще думали, що цим „імпонують" французам тай — *risum teneatis* — роблять „українську пропаганду". Як грубо вони в цьому останньому помиляються! І яку кривду вони роблять такою поведінкою добрій славі рідного краю!

III.

Могла би давати противагу такому карикатурному образові німця у Франції німецька література, розповсюднювана (в перекладах очевидно) серед французької маси. Література, на масове вражіння зазкрочна, себто роман. Але на жаль, німецького роману нема, буквально нема. Виходить, правда, рікрічно яких 20.000 німецьких „романів" в троє більше французьких), а проте не можна сказати, щоб німецький роман квалітативно істнував, як істнує роман англійський (Дікенсів, Гальсвортів і ін.), російський (Достоєвських, Толстих і ін.), норвежський, шведський, навіть еспанський. А нема роману, нема драматургії, то що остається для викликання і удержування пошани для духової творчости німців? — розуміється, все говоримо із становища пересічного француза. Вагнер і Бетовен великі, але для пересічного хлібоїда навіть за великі, та й до тогож новітні російські композитори вибиваються вже на перше місце на Заході. Німецька фільософія? Німецькі строгі і прикладні науки? Це замкнена книга для пересічного француза, навіть для пересічного французького інтелігента: це область тісного круга спеціялістів.

Біланс, бачимо, невеселий. І можна би втратити всяку надію на розвиток французько-німецького зближення серед таких чуттєвих настроїв, як би не увага на *dura necessitas*, котра пре оба народи до співробітництва. Пре їх — мимо французької відрази до німців, і мимо зусиль тих, котрі з французько-німецької ворожнечі виросли великими і на ній свою будучність будують.

Про польську містифікацію і запродане їй отаманське шарлатанство — найближчим разом таки направду.

В. Левицький.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

„Історичний день".

Подвійна „історична дата". — Декляpація зїзду. — Погляд в минуле і перспектива сучасности. — Земельна реформа, представник власти і становище російського поміщицтва. — Вибір Верхов. Савєта. — Становище „Варшавянки". — Іґноранція „Ґлосу Правди".

День 2. лютого, день зїзду Русского Народн. Обєдінєнія" назвали його ініціятори і сподвижники „історичним днем". Та справді є це своєрідний „історичний день" і це спонукує нас присвятити йому ще деяку увагу.

Зпоміж міліонів людей богато є таких, що мають тільки дві „історичні дати", дату народження і дату смерти. Тільки ті дві дати фігурують в публичних актах і засвідчують „історичність" даної особи. Між тими двома датами простягається глуха порожнеча. Те саме торкається не лише фізичних осіб, але й богатьох правних (збірних осіб): товариств, спілок, організацій. День 2. лютого 1927 був у відношенні до „Русского Народн. Обєдінєнія" подвійно „історичний", бо дата його народження є одночасно датою його смерти.

Маючи на увазі це подвійне значіння зїзду „русской меншости", зупинимося ще коротенько на ході нарад того зїзду. Перш усього годиться зазначити, що зїзд був декорований відповідними величинами. Поруч сен. Касперовича явився там відомий з львівської вулиці, а проганий своїми вірними з Америки еп. Адам Филиповський, поруч кн. Лищинського-Троєкурова прикрашували зїзд такі гомінкі „деятелі", як Хренніков, д-р Сохацький, урядовець „общества" Качковського Малец, незрівнаний політик, фільольог а може і фільософ д-р Ваврик та такі „русскі", як: Вінклер, Моллер, Кессель й інші.

Зїзд відкрив пос. Серебренніков, зазначуючи, що „русскіє люди" досі були незорганізовані. Зїзд цей є першою спробою обєднати „русское" населення Польщі в одну організацію. „Русское національное знамя" досі находилося в руках невеличкого гуртка людей, що складали організаційний комітет „Русск. Народн. Обєдн." і „русское" парл. представництво. Тепер те „знамя" передається в руки зїзду.

Після того головою зїзду вибрано б. члена рос. держ. Думи Б. Лелявського, який — обіймаючи провід нарад — зазначив, що ще в історичній Польщі „русскіє" мали в соймах своє представництво, а тим самим мали спроможність боронити своїх прав. Тому то „русскіє" в Польщі не чужинці. Завданням зїзду відродити стару традицію, воскресити силу „русско-го" населення.

Опісля виголосив політичну промову, якої зміст подали ми вже у статті „Методою Воронова", пос. Серебренніков. З огляду на сорокатість зїзду його голова підніс, що можна всяко ставитись до політичної діяльности пос. Серебр., одначе слід зазначити, що тільки завдяки його енергії „русскіє" приступили до організації. Ця знаменита рекомендація викликала загальне одушевлення.

З черги про земельну реформу говорив Малец, вказуючи, як то земля наших селян перейшла в руки польських поміщиків і, вказуючи на висліди цього процесу, дозволив собі на необачну реторичну фразу: „Не било тяжелее жизні русскаво мужіка в Польще!" Теперішне польське земельне законодавство має польонізаційні ціли. Найновіший польський земельний закон ухвалено лише на ефект для загранищі. В дійсности Польща веде кольонізацію „кресів". На те все не можна дивитися спокійно. Останки російського великого землеволодіння під Польщею повинні бути використані для організації відпору проти польського походу.

Та цей загальний фразеольогічний реферат про земельну справу, хоч дуже оглядний, а ледви чи й ширій (з огляду на розбіжности між консерватистом Касперовичем і „радикалом" Серебренніковим) не подобався поліційному комісареві. У голови зїзду заложив він протест проти слів референта про те, що польський уряд видав земельний закон лише для викликання зовнішнього ефекту. Повідомляючи про це зібраних „русскіх деятелей" голова зїзду, — цитуємо за варшавською „За Свободу" — заявив, що „зїзд не поділяє того погляду і так не дивиться на земельний закон".

Як бачимо з цього, то льояльність „русской меншости" перейшла всякі границі примітивної поличности.

До реферату Мальца іменем російських поміщиків додав Хренніков, що вони нічого не мають проти переходу землі в руки „русскіх крестьян", але всіми силами протестують проти захоплення землі селянами „по большевицьким методам". Ось так благополучно „розвязано" складну земельну справу.

З черги приступлено до церковного питання, до якого ми ще повернемо.

Вкінці приступлено до вибору Верхов. Савєта. Головою вибрано пос. Серебреннікова, але він відмовився ізза перепрацювання і недостачі часу. З огляду на те головою вибрано неприсутного на зїзді д-ра П. Короля з Берестя. Членами Верхов. Савєта Р. Н. О. вибрано: на Конґресівку: пос. Серебреннікова і сен. Касперовича, на новгородське воєвідство: Моллера і Кесселя, на волинське воєвідство: Андра і Первенцева, на львівське воєвідство: д-ра Глушкевича, (хоч він не брав участи в зїзді) і Мальца, на станиславівське воєвідство: д-ра Сохоцького і Гонцяка, на тернопільське воєвідство: Гаврилкова і Миськова, на віленське воєвідство: Горячка і Бутурліна, на поліське воєвідство: Кисловського.

Ось так скомплетовано цю „універсальну" організацію для встромлювання костурів у колеса могутнього українського і білоруського руху. Продовжуючи „русскую традицію", зїзд закінчено банкетом.

* * *

Польська реакційна преса, як ми вже зазначували, поставилася до зїзду незвичайно прихильно. Про причини цієї прихильности ми вже мали нагоду говорити. Деяким винятком від цеї однозгідности польської реакційної преси в оцінці організаційних спроб „русской меншости" є становище „Варшавянки". Бажаючи зберігти виключність польського впливу на „креси", цей орган вказує на змагання росіян до збереження супремації в православній церкві. Росіяни не рахуються з національними рухами: українським і білоруським. Російську політику в „кресових" містах уважають чимсь тривким і незмінним. Росіяни мусять зменшити свої намагання;

„Російській меншости в Польщі лишається тільки одна дорога: збереження своєї національної і культурної окремішности без всяких спроб поширювання свого стану посідання на споріднені народи. Скоро українці і білорусини не стали росіянами за царської Росії, то не можуть стати ними під владою Польщі".

Розуміється, те відмінне становище „Варшавянки" спирається на тому заложенні, що Поляки дадуть собі раду з українцями і білорусинами без помочі „русской меншости".

Півофіційний „Глос Правди" присвячує „русскому" зїздові передовицю в ч. 33 з 4. ц. м., надаючи цій події непомірно велике значіння. Відбуття зїзду у Львові це офензива на Сх. Галичину, це типове „збирання російської землі"—тільки іншими способами. Перед цим наступом „тверезо думаючі українці" мають лише один оборонний фронт.

„Тому мусить дивувати та недостача тверезости в загальниковій інсинуації „Діла" про підтримку москвофільської акції певними польськими чинниками і про неписаний пакт між Польщею і Москвою, звернений проти українців. Розуміється, та інсинуація позбавлена якихнебудь основ, бо ніхто з польського боку, поза ендецькими партіями, не може змагати до регенерації москвофільського руху. Інсинуація „Діла" є типовим проявом погляду на справи через призму льокальних подразнень, проявом таким характеристичним для провінціональної дешевої й шкідливої демагогії ?! деяких українських груп у „всходнєй Малопольсце". Направлювання стихії обурення з приводу москвофільської акції в бік Польщі, мусимо означити як найвищого ступня шкідливу демагогію, обраховану на ефект хвилі, а відвертаючу увагу від дійсної небезпеки. На щастя, політика „Діла" не є політикою українського народу, тільки певної групи, зараженої австрійськими методами".

Можнаб перейти до денного порядку над цими висновками „столичного" органу, якби не взиваюча до неба о пімсту іґноранція цього органу, підбита звичайним замилюванням очей. Не будемо повторювати сказаного вже в попередніх статтях, одначе годиться зазначити, що неписаний пакт між Польщею і Москвою проти українців істнував на протязі довгих літ історичного життя східної Европи. Істнував він і тоді, коли Польща в рр. 1918 до 1920, користаючи з боротьби України проти Москви, захоплювала українські області, вмовляючи в світ, що вона веде боротьбу з большовизмом. Щож це, як не неписаний пакт? А є й писаний пакт, звернений проти України і українців, що називається ризьким трактатом.

„Глос Правди" твердить, що поза ендецькими партіями ніхто з поляків не підтримує москвофільського руху. Колиб це навіть була правда, то той „ніхто" є дуже пужденний і без значіння в порівнянні з польськими ендецькими партіями, які прецінь репрезентують девять десятих всього польського громадянства (вшехполяки, хадеки, пястовці, частина консерватистів), а в Галичині майже всіх поляків. Одначе й поза ендецькими групами є ще партії, що посередньо підтримують москвофільський рух. Таж пепесівці ввійшли в порозуміння з російськими есдеками і есерами, обіцюючи їм боронити „російської меншости", себто посередньо москвофілів. Відомо зрештою, що найбільшими русифікаторами на Закарп. Україні є якраз російські есери, союзники пепесівців.

Очевидно, коли ми стверджуємо факт, то не інсинуємо. А фактом є, що підтримка москвофільського руху є в інтересі поляків. „Глос Правди", що репрезентує погляди урядових кол, повинен би запитатися, чому „санаційний уряд", йдучи слідами своїх попередників, накидує українцям і уперто підтримує „урядову" назву „рускі", чому літами толерує стан *ex lex* у великій національній інституції „Нар. Дім" у Львові, чому зробив з неї прибіжище і захист для вимираючого москвофільства, чому консервує страшну господарку бувш. вит. комісаря Льва Черкавського, б. репортера „Нов. Времені"?

Таких запитів можемо поставити більше, а всі вони вказують, що всі польські чинники, громадські, урядові і півурядові, явні і тайні, — стараються регенерувати москвофільський рух, але безуспішно. Бо могутня українська стихія накрила його вже так, що тут не поможуть ніякі штучні засоби. Він засуджений на неминучу смерть, чого доказом також і „історичний день" 2. лютого 1927.

М. В.

Одинока стійка.

Українська приватна мужеська учительська семинарія „Рідної Школи" у Львові.

Є це взагалі одинока українська мужеська учительська семинарія на цілому великому просторі українських земель під Польщею. Одинока на 7 міліонів українського населення. А коли вона одинока, так здавалося би, що вона переповнена, гарно приміщена і богато виивінувана. Тимчасом їй ще далеко до того, щоб мала бодай нормальну фреквенцію, відповідне поміщення і добре вивінування. Тепер має вона на чотирьох курсах (І-го того ще нема) всього на всього 68 (19 + 11 + 17 + 21) учеників, міститься в комірнім, а саме в клясах приватної всенародньої школи ім. князя Льва при вул. Купярській ч. 15, на далекій перифериї Львова, має пополудневу науку при нефтовому освітленні, дорослі хлопці-семинаристи мучаться в низеньких дітвячих лавках, в недостаточно опалених кімнатах, а ціле вивінування обіймає далеко невистарчаючу скількість приборів до науки біольогії, фізики, геометрії, історії, географії, рисунків та науки ручних робіт. Та й бібліотека для учеників і учителів показна невеличка. До того нема окремої кімнати для фізикальних і біольогічних досвідів і окремої для варстату і руханкових вправ. Тимчасом всього того домагається шкільна кураторія, заки уділить згаданій семинарії концесію.

Бе треба й те знати, що досі ця одинока мужеська учительська семинарія не має ще концесії, є отже тільки учит. семинарійними курсами, абсольвентам не давали би

голоситися до семинарійної матури в публичній семинарії в характері екстерністів.

Та одну світлу сторону тих курсів треба підкреслити. Не зважаючи на стільки незгод і труднощів, наука ведеться завдяки знаменито підібраному складові учительського збору без сумніву краще, як в не одній державній школі. І це ціла вартість тих курсів. Крім старанно й совісно ведених приписаних лекцій займаються поодинокі учителі веденням наукових кружків серед учеників. І так проф. Юрій Левицький веде незвичайно ревно математично-фізичний кружок, якого члени зложили минулого шкільного року 1.500 зол. на закупно фізичних приборів, проф. Зінюк, спеціований в науки співу і гри на скрипці, веде хор, проф. Воськів — садівничий курс, а недавно зорганізувався під проводом управителя семинарії, д-ра Остапа Макарушки, літературно-науковий кружок. Є це незвичайно додатнє явище, яке свідчить про охоту молоді цеї семинарії до самоосвіти по кружках.

Головна Управа „Рідної Школи" має сповнити у відношенні до батьків і учеників цеї семинарії вельми важкий, але конечний обовязок, себто поставити школу в такі умовини, щоб вона могла дістати концесію і назватися справжньою учительською семинарією, а не тільки курсами. Не можнаж допустити, щоб ця одинока мужеська учит. семинарія підупала. З признанням піднести тут годиться, що завдяки членові Головної Управи УПТ., д-рові К. Левицькому, ця школа могла придбати значну скількість наукових приладів для біольогії, фізики, географії, історії і поважне число книжок для бібліотеки. Чимало книжок і музикалій дістала школа й від бувшої управи українського військового табору в Иозефові на Чехословаччині.

Якщо школа дістане пригоже приміщення з відповідною обстановкою, де наука моглаб відбуватися в ранних годинах, як цього вимагає доконче раціональна педагогіка і шкільна влада, як тільки довіря у батьків і учеників у майбутність школи зросте, то й фреквенція бистро піднесеться, а тоді вона сама себе зможе й удержати.

На основі точних інформацій уділених ласкаво управою школи, подає ці інформації для відома нашого загалу.

Одни з батьків.

Радянська Україна.

Жіночий зїзд у Харкові.

Дня 16. січня почався в Харкові всеукраїнський зїзд жіноцтва, що тривав до 20. січня. Зїзд відкрив голова ВУЦВК-ту Петровський при участи 600 делегаток. Після привітів виголосив велику промову про внутрішнє і міжнароднє положення СРСР тойже Петровський, а по ньому промовляв на тему участи жінки у перевиборах до рад секретар ВУЦВК-ту Буценко. По рефератах відбувалася дискусія. Многі з учасниць зїзду підкреслювали невідрадну появу нового радянського побуту: хуліганство. В тій справі забирав слово голова ДПУ (чека) на Україні Балицький який сказав між іншим, що карні відділи ДПУ ведуть завзяту боротьбу з усякими проявами хуліганства, але вони мусять мати у своїй праці підтримку радянського суспільства. Цеї підтримки надіється Балицький на селі виключно від незаможників і середняків, з якими рука в руку мусить йти жіноцтво. Реферат Петровського про внутрішнє й міжнароднє положення СРСР перервала одна делегатка ось яким замітним окликом: тов. Петров! Я неграмотна, дозвольте мені висловитися. Після такого інциденту мандатна комісія зробила перевірку всіх учасниць і дійшла до ось якого висновку. На 594 умандатованих делегаток було 190 малограмотних і 78 зовсім неграмотних. Всіх учасниць зїзду нарахувала мандатна комісія з кінцем зїзду аж 615. З того 603 було з рішаючим голосом а 12 з дорадним. Національна приналежність учасниць докладно віддана в слідуючих цифрах тієїж комісії: українок — 452, московок — 78, жидівок — 49, польок — 19, німкинь — 10, інших — 7. З уваги на соціяльний стан учасниць цифри кажуть ось що: робітниць було 1[illegible]8, урядничок — 35, селянок — 412; з того незаможниць — 313, служниць — 54, середнячок — 45. З нижчою освітою було 308, з середньою — 19, з вищою ні одної. Між учасницями було 82 членниці партії (КП(б)У), 69 кандидаток до партії, 26 членів комуни, а всі інші безпартійні.

Бюджетова дискусія.

Проблема національних меншостей. — Скандальний стан самоврядування. — Промова пос. Козубського.

Варшава, 6. лютого 1927.

Ціле вчорашнє засідання сойму було присвячене дискусії над бюджетом міністерства внутрішних справ і мін-ства торговлі і промислу. Перший промовляв посол Прагер (ППС). Він заявив, що зачинається мілітаризація державного апарату. Вийшов обіжник до військових властей, щоби представили кандидатів спомеж майорів і капітанів на становища цивільної адміністрації. Соціялісти будуть боротися за виборчу ординацію до самоврядних установ, яку ухвалила адміністрац. комісія. Жаліється на самоволю адміністр. властей на окраїнах. Підчас промови пос. Керніка (Пяст) прийшло до гострої перепалки між ним і мін. Складковським. Пос. Кернік закинув мін-ву внутр. справ марнотратство гроша, бо до мешкання мін. Складковського спроваджено люксусову обстановку. Пос. Косцялковський (Кл. Пр. ствердив, що сх. землі за вісім літ польської влади зазнали богато кривди, якої наслідки виявилися в справі, що її ононі розглядав сойм. Нічого не зроблено для піднесення добробуту окраїн і заспокоєння тамошнього населення. Посли з центральних округів просто не уявляють собі, яка культурна й господарська нужда царить серед окраїнного населення. Населення це щораз менше вдоволене з дотеперішнього правління. Не все на окраїнах є національним питанням. Польське населення, таксамо як білоруське, відчуває недостачі і щораз податніше є на агітацію із закордону. Посол Ільський (ЗЛН.) займається справою організації самоврядних установ і обговорює справу публичної безпеки. Рішучо хибним є твердити, будьто би в Польщі було за богато поліції. В Польщі є за богато переворотових елементів. Пос. Козубський (Український Клюб) зазначує, що мін-ство внутр. справ хоче багнетами приневолити Українців до любови для польської держави. Теперішній уряд веде таку саму екстермінаційну політику проти Українців, як і попередні уряди. В арештах і дальше бють. „Просвіту" трактується як комуністичний клюб. Поліція, тому що не має іншого заняття, намножує щораз більше непотрібних процесів. Українці голосуватимуть проти бюджету і ставлять внесення на скреслення з диспозиційного фонду 2 міл. і суми 38.744 зол., призначеної на уряд для національних меншостей. Пос. Еремич (Білор.) ствердже, що уряд нічого досі не зробив для білоруської справи. Відносини значно гірші, як були передше. Щоби змінити теперішній стан, треба зірвати з політикою з 1926 р. Дотеперішні уряди викопали величезну пропасть між білоруським і польським народом. Нині за мало давати білорусинам екон. поправу і поліпшення шкільництва. Білорусини домагаються політичних прав. Білоруський Клюб голосуватиме проти бюджету. Опісля сойм перейшов до дискусії над бюджетом мін-ства торговлі і промислу. Пос. Інзлер (жид) виказував хиби адміністрації. Жидам не позволяється на гуманітарні збірки. Староста оправдується все тим, що не має довіря до жидів. Стан самоврядних установ є повним скандалом. З таким станом треба скінчити. Промовляли ще посли Грінбавм (жид), пос. Трепка (ЗЛН) і пос. Дунін (ХН). Дискусію перервано і слідуюче засідання визначено на понеділок.

Повстання в Португалії.

Берлін, 6. лютого 1927.

З Лісбони повідомляють, що португальський міністр війни зажадав, щоб цивільне населення міста Порто кинуло місто, бо після визначеного речинця зачнеться загальне бомбардування міста. Тому повстанці заявили, що готові піддатися. Міністр не згодився, а зажадав, щоби піддалися без застережень.

Загальні Збори Адвокатської Палати.

Львів, 7. лютого 1927.

В суботу 5. ц. м. відбулися річні загальні збори Адвокатської Палати у Львові у великій ратушевій салі. Після звідомлення виділу з його діяльности й ухвалення підвишки річної вкладки виголосив д-р Перацький довший реферат про конечність введення свободи переселювання адвокатів з одної дільниці до другої. В тому дусі зголосив він резолюцію, яку присутні приняли одноголосно.

Оживлена дискусія вивязалася над внесенням виділу про розширення його складу шляхом вибору третього віцепрезидента, яким мав би стати українець. Проти цього внесення виступив д-р Дзєдзіц і згори поставив внесення, щоб на випадок ухвалення цього рішення виділу не вибирати третього віцепрезидента зараз на місці, але заждати з тим на децизію міністра справедливости, а то тому, що він і його товариші мають намір проти такої евентуальної ухвали заложити протест.

В голосуванні внесення виділу перейшло 148 голосами проти 53. Сім карток було невиповнених.

З уваги на заяву д-ра Дзєдзіца президент Адв. Палати д-р Ґрек заявив, що до вибору третього віцепрезидента не приступить, бо ухвала загальних зборів означає зміну регуляміну, а це мусить бути затверджене міністерством справедливости.

З причини спізненої пори не вичерпано денного порядку і докінчення зборів відложено на пізніше.

Панахида по бл. п. Іванові Косакові.

Львів, 7. лютого 1927.

Вчора в год. пів до 1. вполудне відправлено в церкві Успення Пр. Д. М. заходом Старшини „Сокола-Батька" торжественну панахиду по пок. сокільському організаторові, б. голові VIII. Сокільської Области Чортків, сотникові УСС. й отаманові УГА. Іванові Коссакові. Церква була битком набита львівськими громадянами і громадянками, а також делегатами сокільських гнізд з цілого краю, що саме того дня радили у Львові над поширенням і поглибленням своєї організації на спеціяльно в тій ціли скликаній анкеті.

Перед тетраподом, вкритим сокільським прапором, на якому поставлено сокільську шапку, шаблю і портрет пок. от. Коссака, станули о. кан. Лопатинський, о. Горчинський і о. Василів до трогаючої душу панахиди. Співав дуже гарно мішаний хор при церкві Успення Пр. Д. М. Думки присутніх, що виповнили вщерть церкву і всі її притвори, линули мимохіть до Золотоверхого, де 16. м. м. на Байковому цвинтарі „поховали пана отамана в сиру землю глибоко"...

Сумно-величнім „Вічная память" закінчено це торжество. В часі панахиди присутні складали добровільні датки на сокільську організацію „замість вінця на могилу пок. Івана Коссака".

Новий куратор у Львові.

Львів, 7. лютого 1927.

Вчора приїхав до Львова новоіменований по смерти Собінського куратор для львівської шкільної округи Рімер. Перед співробітником „Сл. Польского" заявив він коротко: „Польська суспільність пізнасть мене по моїй праці".

Помилування вбийника.

Сянік, 6. лютого 1927.

Вчора трибунал проголосив присуд на бандита Клодка за вбивство у селі Буковій цілої родини Ляндів, а саме Франца Лянди, його жінки і 8-літньої дочки. Клодка засуджено на смерть на шибениці. Трибунал згодився предложити вбийника ласці президента держави. През. Мосціцький помилував убийника. За кілька днів прийде рішення, яку кару вязниці визначать Клодкові.

Відгуки дня.

По дорозі до емансипації.

Якої посади, чести чи відзначення не доступилаб жінка, — все таки найліпшою посадою вважатиме замужжя. Може після моди „парубиць" із обстриженим волоссям, папіроскою в устах і ледви замаркованою спідничкою прийдуть правдиві жінки-парубки з рискою, люлькою і в штанах, а тоді і замужжя не буде для них тим, чим є. Покищо все таки..

Переконувався я про це вже від довшого часу, але не мав досі відваги сказати цього прилюдно. Та один факт, який буду мати честь нижче навести, спонукав мене до прилюдного виступу.

Одна львівська панночка студіює від довшого часу науки, обняті програмою гімназіяльного навчання. Між тими науками є й німецька мова, яка, як відомо, немало труднощів справляє навіть хлопцям.

Згадана панночка поборола минулого року німецьку мову з достаточним успіхом. Ця побіда дала її товаришкам підставу до переконання, що між ними розвивається і росте якийсь, коли не жіночий міністр, то бодай посол й адвокат. Переконання було зовсім обосноване, бо панночка розвивалася та росла, як дуб і тополя разом узяті.

Але цього року прийшло розчарування.

На годині німецької мови:

Учитель: Панночка Такатак скаже мені теате.

Панна такатак: Прошу пана професора, я того не вмію.

Учитель: А то чому?

Панна: Бо виходжу незадовго замуж.

Учитель: Прошу не крутити. Ви мені вже минулого року те саме казали і я вам дав „достаточно". Тепер мене на це не возьмете. Сідайте!

Учениця сіла і таки йде замуж. Зрезиґнувала з аспірацій і завела надії товаришок.

А вчитель?!...

Той десь лихий і на неї і на себе...

Якої посади, чести чи відзначення жінка не доступилаб, все таки найліпшою посадою вважатиме замужжя.

Одно тільки мені неясне.

Чому вчитель уважав за конечне дати згаданій панночці „першу клясу", коли довідався, що вона виходить замуж, і чому вона вважала це потрібним?!...

Чи жінка по шлюбі має, крім своїх вроджених прикмет, виказатися перед мужем ще добрим свідоцтвом від другого мущини?!...

Галактіон Чіпка

НОВИНКИ.

— **Вшанування памяти Н. Кобринської!** Кружок українок в Стрию удаштував дня 30. січня, для вшанування памяти Наталії Кобринської відчит про письменницю. Цього року минає 40 літ від появи першого українського жіночого альманаха „Перший вінок", зредагованого галицькою піонеркою жіночого руху, на спілку з Оленою Пчілкою. Стрийський кружок поспішився вшанувати память письменниці, бо зі Стриєм звязана ближче діяльність тієї нашої будительки жіноцтва. Перше жіноче віче у нас було скликане за її почином в Стрию. П-ні Бохенська, як прелеґентка, змалювала духовий стан жіноцтва в 60-их і 70-их рр. XIX. ст. і окруження, серед якого жила в ранній своїй молодости письменниця. При життєписі письменниці підчеркнула ті моменти, які впливали на формування її світогляду і на її громадянську діяльність а при характеристиці творчости письменниці старалась виказати, як кожний твір Кобринської має на меті пропаґування якоїсь ідеї, а одночасно не впадає в надмірну тенденційність, яка зменшувала би мистецьку вартість твору. Крім цього передала прелеґентка в мистецькій формі вражіння своєї стрічі і пізнішої знайомости з письменницею. На жаль, на цьому гарному відчиті публики, як звичайно, було мало. Управа жіночої семинаря запросила другого дня прелеґентку, щоб повторила цей відчит для учениць семинаря. — *М. Б.*

— **З т-ва „Українська Захоронка" у Львові.** Загальні Збори Т-ва „Українська Захоронка" відбулися дня 2. січня 1927. На зборах вибрано такий виділ: Олена Гординська — голова, Ол. Пачовська — містоголова, надр. Літинський, секретар О. Лончинова, скарбник М. Федакова, М. Татухова, О. Копачева, О. Савчакова, О. Кміцікевичева, дир. Чапельський, М. Мудракова — виділові, п. Гладиловичева, Лукавецька — заступниці, Яросевичева, О. Глинянська й о. Василів — контр. комісія. Збори застановлялися над заснуванням нових захоронок окрім істнуючих уже 8 і над придбанням фондів на це. Також порушено справу святкування 25-літнього ювилею Товариства, який припадає власне в цьому році. В тій ціли вибрано комітет. Було би бажано, щоб українська суспільність більше зацікавилася тою незвичайно важною для національного виховання нашою інституцією. — *О. Г.*

— **Самоволя урядовців.** На почті в Угнові при відборі грошевих листів чи переказів тамошній урядовець здирає примусово від селян плату на марки з надписом *„Polska dzieciom. Z powinszowaniem Nowego Roku.* Ще за якийсь час почуємо, що хто хоче одержувати гроші на почті мусить бути членом „Товажиства Школи Людовей" або „Народовей Орґанізаці"...

— **Темна жіноча хроніка.** У Львові ведеться вже третій день цікава розправа про право до спадщини по богатім нежонатім пекарі Чижику, який мав записати своє майно якійсь Мрочковській-Яновській, що була в нього довгі роки господинею, а безпосередно перед смертю на смертній постелі мала взяти з ним шлюб. Кревнячки Чижика хочуть уневажнити спадщину і переводять доказ правди, що Чижик шлюбу не взяв. Головним свідком Мрочковської є її адвокат, який мав списувати заповіт. Вона та її товариші обвинувачені в ошуці. — Богата бориславська панна, дочка нафтяря Теодоровича, впала як кажуть у воду. Підозрівають, що втікла з одним мандрівним танцюристом, який піддержував у ній пересвідчення, що може стати царицею екрану, тим більше, що дістала нагороду на конкурсі краси одної львівської газети. А може просту „заплилась". — Власник нафтова панна [illegible] на Галицькій, Соцькрамниці з матеріями [illegible], які вряди-годи кий, переловив дві дами, які вибирати матерії, заходили до нього [illegible] но їх „конфіскуючи".

— **Від двох патріотизмів до злочину.** У Букові й (Сянік) дня 17. січня ви[illegible]

мордував родину Лендів лісник Клодек. Арештований заявив, що зробив це з нужди. Останніми часами жив з лекцій для сільських музикантів. Його наречена скінчила 5 кл. гімназії у Львові; на суді заявила, що покохала його із спочування для його біди. Прецікаве зізнання на доразовім суді склав злочинець: „Я був польським тайним агітатором на Шлеську, де за мною гнала німецька поліція. Продерся я як пес, на польський бік, де я вступив до відділу повстанців... Тимчасом від родини відгородив мене новопосталий кордон на Шлеську. Я не міг уже бачити своїх родичів, бо там ждала на мене вязниця. Я пішов на два роки до польського війська, а коли 9 літ війська мені обридло, я даремне шукав зарібку і попав у щораз більшу нужду. Іноколи не їв я по три дні і по пять. Не диво, що хоча я добрий поляк, приходила мені думка, що на мені мститься зрада німецької батьківщини"... Дивне духове роздвоєння! Голова, яка дійшла до таких сумнівів, може вже повисла на шибениці, приготованій на вязничнім подвірю.

— **Світова всячина.** Два американські біольоги приготовляють досліди при найближчім смертнім засуді у державній вязниці „Сінґ-Сінґ", де каратимуть новим електричним стільцем: чи смерть приходить негайно. — У Каліфорнії, окрузі Кори Кавнті, полеві миші знищили 20.000 гектарів засіяної ріллі. Між скибами фармери копають окопи на трійло. — Південно-африканська англійська кольонія повідомляє устами свого скарбника, що відвідини наслідника англійського престолу коштували її 25.000 фунтів, але в заміну за те уряд заощадив 41.000 фун., випускаючи на волю 15.000 вязнів. Може би так принц уельський зволив відвідати ще й Польщу? — Дуже оригінальну умову зробив один льондонець, який заасекурувався в одній фірмі, що має кількадесять ресторанів, вплачуючи вже нині одноразову суму 15.000 фунт. шт. з тим, що він має право до смерти їсти двічі денно, обід і вечеру, в найкращім ресторані. Фірма і клієнт пересвідчені, що роблять добрий інтерес. На лінії Демблін-Ковель загорівся підчас їзди вагон від етеру, який віз один подорожний. 16 осіб попарених. Винуватець утік. — У болгарських містах Бурґас і Кістенділь 80 проц. населення нездужає еспанкою. У Софії зачинені всі школи та кіна. Багато випадків смерти. — Свен Гедін, не зважаючи на своїх 60 літ, вибирається на два роки в дорогу до пустинь центр. Азії, провінції Ханза, зах. Монголії і китайського Туркестану: з ним іде шведський ґеольоґ Норін і проф. Андерсон і двох китайських учених. — У віденськім університеті студенти націоналісти і соціялісти почали битись між собою досить поважно, коли ректорат мусів припинити виклади на необмежений час. — Австрійські і англійські університети приготовляють плян постійної виміни своїх студентів для влекшення подій. — У Берліні стане перед судом 13 осіб, що при помочі оголошень у часописах ошукували людей. — У Празі трапився випадок азійської прокази в родині одного купця, який купив килим від перського купця. Дітей вивезли з краю Офіціяльна радянська організація воздушної оборони приготовляє лет з Петропавловська на острів Вранґеля себто на 5.700 км. — Румунський уряд приготовляє закон, який рішить, чи жінки можуть працювати в адміністраційних урядах і по якій катеґорії будуть плачені. — В Югославії появились нові 20-динарові монети. — Проф. університету в Гаварді, Девей, склав новий фонетичний азбучний ключ до англійської мови. Нова англ. азбука мала би мати 41 букв, з яких кожна заступала би один звук. Була би це повна революція в дотеперішнім англ. правописі.

— **З кіна.** У кіні „Коперник" почалась чудова фільма в 10 діях п. з. „Фльорентійські ночі" (Ромоля) з Ліяною та Доротою Ґіш. У „Бурлаці з над Волги" архитворі режісера Міля", могутній поемі кохання виступають: Елінор Фер, М. Варконії, Уіллєм Бойд і Теодор Козлов.

Любка Колесса.

Проф. Сондербурґ про українську пяністку.

В німецьких газетах пишеться нераз про нашу славну пяністку. До таких статтей належить і подана нижче стаття проф. Ганса Сондербурга.

В обширнім вступі змальовує проф. Сондербурґ зовнішну сильветку Любки Колесса та начеркує той внутрішній процес, якому підлягає пяністка підчас виконування творів, а також і спосіб, в який так тонко та прецизно фізичне єство артистки реаґує на духові переживання підчас гри. А дальше читаємо ось що:

З висловами про вирівнану техніку і т. д. далеко тут не зайдемо. Техніка Л. К. є її питомим, у найвищім степені особистим скарбом. Коли вона вдаряє в клявіші, пустими видаються нам всякі параграфічні приписи удару. Її рука спадає на клявіятуру—вона хватає, гонить, можна сказати—якийсь таємний танок примар воплочується під її руками на інструменті; воплочується, бо сила є ціхою цеї артистки, сила така, що зможе могутньо ставити Оссу на Пеліон, але й навпаки — і ніжно гласкати. Це солодкість, що випливає з могутности.

Одначе ця многостороння сила все опанована, шляхотна, повна дистинкції, бо стоїть на услугах праперви музикальности: ритму. Ритміка Л. К. вирізьблена, вирита— раз мраморно-холодна, раз соняшно-ясна, раз охоплююча жаром. Все спосібне доказати її мистецтво ритму. Наче спіжеві були темпо і ритм фуґи опрацьованого Страдалем для фортепяну *d-moll* органового концерту Ф. Баха. Пяністка грала її, не вживаючи педалу. Це не була музика, що зливається в шум, але в клясичнім опануванні і передуманні твору — Греки звали це „*Sophrosyne*"—бурливо прозвеніла фуґа враз з початковою органовою нотою (орґельпунктом) на чимраз могутнішій силі тону низького „Д".

Але й виконання вальсів Шопена ціхувало значне ритмічне напруження, а невмолима послідовність тричвертевого руху знайшла саме тут своє ідеальне розуміння. Як часто провалюються інші виконавці Шопена, що через видовжування і проволікання, то знов через приспішування ритму дають вкінці образ обезформленої ритміки! Повна розмаху сила, що переходить у пруживі рухи, є джерелом гнучкости у грі Л. К. взагалі. Слухач забуває, звідкіля це все — перестає слідити і спостерігати, чує, що його цей звук, це звеніння пориває непереможно з собою, а все інше приймає як щось вповні самозрозуміле.

Сонату Вебера грає артистка в романтично-поітьмаренім настрою, що й зовнішньо виявляється тим, що вона каже згасити кругом себе електричні освітлення. Крізь сумерк тієї сонати пробивається наче самітний соняшний промінь через тисячі кружляючих пилин—кінцеве Рондо.

Тільки найвищий степень мистецтва приневолює нас забувати на середники й інші побічні речі й воліє приймати найдоскональшу техніку — як скромну умовину, ясність та красу в надаванні форми твору - як самозрозумілу природність, а все те в користь правдивої і щирої сили переживання. Нею всецило переповнене чуття Л. К., з неї пливе те богацтво мистецтва й ті ласки, якими так щедро дарить артистка слухачів, які за тене знають теж меж для одушевлення і подяки.

✝ Посмертні згадки.

Микола Никифоряк, б. начальник складу „Народньої Торговлі" в Дрогобичі, підстаршина УГА., по довгій і тяжкій недузі упокоївся дня 31. грудня м. р. в косівській лічниці, в 29. році життя. Покійний перебув усі страхіття світової війни і ввесь час ділив радощі та страждання УГА. аж до останніх її хвилин. Утечею з Ялівця уникнув полону, але в рік пізніше за мниму приналежність до тайної військової організації в Городенщині невинно попав у коломийську тюрму й там перемучився серед дуже невідрадних обставин поверх пів року. Воєнні й тюремні злидні підкосили молоде життя та передчасно загнали його в могилу. Покійний працював по складах „Нар. Торговлі" в Косові, Городенці, Львові і Дрогобичі та всюди полишив по собі щирий жаль. Тлінні останки перевезено з Косова до родинного села Рожнова й там похоронено дня 2. січня ц. р. — В. И. П.!

Вікторія з Високоцьких Рудкевичева, жена пароха в Лешневі упокоїлася дня 29. січня 1927 в 36 році життя. Похорон відбувся дня 31. січня ц. р. при співучасти околичного духовенства обох обрядів. Численна участь в похоронах так місцевої як і замісцевої людности була доказом, що Покійниця була всіми люблена а то задля великих чеснот як християнських так і громадянських. Позіставила опечаленого мужа і троє малих сиріт. Вічная її память! **Родина.**

1469 1—1

ОПОВІСТКИ.

На „Рідну Школу" зложили службовики дібр гр.-кат. Митрополії в Осмолоді 258 зол. а то: Вп. дир. И. Сальц 100 (в Кружку „Р. Школи" в Долині), інж. В. Кисілевський 30, по 15: інж. Максимюк, Ю. Левицький, по 10: інж. В. Фільц, інж. І. Левицький, Матіясевна, інж. Ф. Криницький, Герчанівський, Е. Ґашинський, по 5: Мирочиниченко, О. Туз, Ф. Яцишинець, Я. Халус, П. Малярчин, по 2: В. Ганцюк, К. Кузьман, Д. Клодницький, Д. Притула, К. Сорочак, П. Христук і О. Мураль 1 зол. Всім Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи".

1474 1—1

Оголошення.

З огляду на велике число зголошень на перший курс кооперативного книговодства і діловодства в господ.-садівничій школі в Милованю, що відбувається в часі від 1—28. лютого ц. р., уладжує Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові в господ.-садівничій школі в Милованю

другий одномісячний курс кооперативного книговодства і діловодства 1471 1—2

в часі від 15. III. до 15. IV. ц. р.

В програму цього курсу входить теж теоретична наука молочарства, практика в шкільній молочарні і діловодство кооперативних молочарень.

Одночасно проголошує Головний Виділ вписи на приняття 20 учасників під отсими умовами:

1. Зголошуватися можуть мущини в віці 16—35 літ, що укінчили народну школу і викажуться участю в кооперативній праці.
2. Кождий учасник має привезти зі собою крім біля подушку, простирало і накровець.
3. Учасник вплатить за удержання, опал, світло і науку квоту рівняючуся 5 ам. дол.
4. Петенти зголошені а не приняті задля браку місця на курс в місяці лютім мають першенство.

Зголошення на курс належить вносити найпізніше до 3. марта 1927, поручено на адресу: Господарсько-садівнича школа тов. „Просвіта" в Милованю п. Стриганці (ст. залізн. Палагиче).

Повідомлення про приняття будуть вислані управою школи 5. марта 1927.

У Львові, дня 3. лютого 1927.